

Arribas 150

1114/7

Un poeta arrepentit.

Comedia bilingüe en dos actos y en vers original

de.

D. S. y D.

Al ilustrado joven y distinguido Veterinario
D. Fran^{co} de A. Garder y Limona

Si bien la ~~obra~~ ^{obra} ~~literaria~~ ^{dramática} que os dedico
carece de todo valor, bajo el doble concepto de li-
teraria y de dramática, espero la tomareis como
una considerable dosis homeopática de amistad, que
administrada por uno de nuestros mejores
amigos, quien, à la osadía de autor dramá-
tico reúne el atrevimiento de filólogo, ya que
empieza escribiendo bilingüe su primera
produccion.

Prudencio Terentava

Mr. Richard Green & Associates: Boston

2000

[Faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

[Faint, illegible handwritten signature or name]

1868

Un poeta arrepenitit.

Comedia bilingüe en dos actos y en vers original

de

Prudencio Gereñara y Parlagá

1868.

Personatges.

Triteta	neboda de
Sra. Guayas	despusera de
Joan	poeta
Quico	comich
Luís	estudiant
Jaco	tenent
Un Cartero	
Dos Camalichs	qui no parlar.

La escena passa en una Casa de despusas de Barcelona
en lo any 1868

Un poeta arrepentit

Acte primer

La escena representa una sala de una casa de despesas, en la qual hi ha un balcó al foro, dos cuartos colaterals y un altre porta que figurarà la sortida à la escaleta. — En mitjà de la sala, una taula ab llibres y papers en desordre, un tintè, un àlbum de retratos y un quinquè de petroles

Escena 1^a

Juan, tot sol, ab un paper en la mà.

Uns versos m'han demanat sobre un asunto important; aquest casi es massa grant per lo qu'es la Societat.

Blegim; "El juicio final."

(me sembra qu'es bon objecte: vaig à dar un cop d'efecte, l'assunto no es gens trivial.)

Blegix — "De los antros profundos del infierno con estuendo terrible retumbando, sube Pluton-, y por do' quier, sembrando va el espanto y las iras del averno.

Mirad, mirad devastadora llama
aligera corre per nuestra esfera;
abrasar sin piedad, con ira fiera
el orbe, que perdon inutil clama.
Del juicio final llegó la hora;
arde sin compasion nuestro planeta,
retumba en el espacio la corneta;
perdon, perdon el peccador implora.
Mares, pueblos, montes elevados,
se agitan, se estremecen y al fin chocan,
los hombres à su Dios con ansia invocan;
pero mueren al fin desesperados.
Los planetas desgájanse del cielo,
cádiveres, la tierra van sembrando:
el àngel exterminador, sonando,
sobre la destrucion cicane su vuelo.....
Lo descrito, es obra de un segundo;
de Josafat el valle se alza altivo.....
Yo creo que este es el retrato vivo
del juicio final que habrá en el mundo.

Me sembra que pot arar:
si dema 'm xiulan aquesta
sindrè que plegar per festa,
això no 's pot aquartar.
j'ho sé perquè ma poesia
sempre haja de ser xiulada!
això es que hi ha gent comprada
perquè 'm passa cada dia.
Fa pochi dias en l' Odeon
se llegiren versos meus:
j'pero quins xiulets fills meus!
~~ja hi tocavan lo violon!~~
j'jo qu esperant estava
que cridarían l'autor!
si no estich de bon humor
aquell dia 'm suicidaba.

T els versos no eren dolents
 mes à aquell gran animal
 li varen passar per alt
 los punts, y comas, y accents.
 Guame; torpe de mi!
 d'aquell cornich de la llequa.....
 pero; bah! demhi una llequa.... (Entra Guico)
 Mira, ja l'he tenim aqui.

Guico — ¡Ola! que ja m'esperabas?

Juan — ¿Qui és ben cert aquell refran;
 ; qui del llops esta parlant... ;

Guico — ¡Ah! que de mi t'ocupabas!

Juan — Més, estan aqui tot sol,
 recordaba la poesia
 que llegires l'altre dia
 en l' ~~lloc~~ Ocleon.

Guico — ¡Quin burxol!

Juan — Encara t'atrevirás
 à parlar?... noy me fas gracia!
 quant ni llegir, per desgracia,
 no saps, ni jamay sbrás.

Guico — ¡Eh! cuidado ab lo insultar.....
 ton vers no era mol decent,

Juan — I llegintlo malament
 lo vares assassinar.

Guico — Jo crech qu'm buscas lo cos:
 si per tu tot es comedia,
 jo ho convertire en tragedia
 y declamarem los dos.

Juan — Ho que tens tu, mol d'això; (Senyala la lengua)

Guico — (agafa una ladira) I d'això també... allavá (li pega)

Guayas — (desde fora à Bluis qui entra) Quiti que's van à matar.

Bluis — (entrant) Mol bé noy, això es mol bó. (los desparteix)

— Escena II. —

Juan = Guico = y Bluis =

Bluis — Vaja, que sou uny canalla.

(à Quico) si luego estás alterat,
(à Joan) y tu, poeta honat,
x m'atipas perquè may callas. x
No comprenets perquè tots dos,
tan panaracs y tan grans,
puquen estar com germans
esteu com lo gat y 'l gos.
No vos he dit mil vegadas,
que ajudantvos mutuament
podeu, ab voshe talent,
alcansar moltes palmadas?
Mes, si l'un fa poesias
y l'altre 'l vol correctar,
voshe proposit y fi
sols sera un galimatias.
Quant un poeta uns versos fa
qu'ha de llegir un actor,
lo poeta com autor
primè 'ls hi fa declamar;
puig, per bon actor que siga
moltes voltas no interpreta
lo qu'es proposa el poeta,
y del conpari, es fa figa.
No vos fugiu del consell
que os acabo de donar
y sols fareu gatejar
sempre que os separeu d'ell.
I deceuvos de fabola,
de barallas y disputas;
que son ~~les~~ cosas mol aixutas
y a qui las escolta amola.
La mestressa es mol amable,
y per be de la mestressa
no deveu fer tanta pressa,
perque això es inaguantable.
Cal volta haveu oblidat
que la patrona es tan bona,

y que en tota Barcelona
 un altre no 'n hem trobat?
 Tres mesos vuy han cumplert
 que no li havem dat diners
 y es l'hora que no ha dit res,
 lo que 's d'agradir, per cert.

Joan - Veig, Lluis, que tens rahó;
 y jo 't prometo, Lluis,=
 que desde' ara 'l teu avis
 mudará ma opinió.

Pero de vuy endavant
 no vull tractes ab en Quico. =

Quico - Jo tampoch no m'embolico
 desde' vuy ab en Joan. =

Lluis - Bonvingut, mes no per ço
 es just qu'havem de veñir;
 amichs, os podem unir,
 com poeta y actor, no.
 Per lo tant deuvos las mans
 y cuant las paus se hajan fet,
 parlarem d'un assumtut
 qu'ara porto jo entre mans.

Joan - Lluis, vinguir eixos cinch
 y quedi tot oblidat:

Quico - Joan, lo passat, passat;
 aquí van los deu que tincch. (Li dona las dos mans)

Lluis - Aquí sent tots tres iguals.....
 hi ha una nena en Barcelona,
 la mes guapa, la mes mona.....

Quico - La regna dels Jochs florals!

Lluis - Etó 't bulis qu'es una regna
 per sa cara magestuosa;
 es rosseta y mes hermosa
 que las flors de la Vireyna.
 En los matins cuant passeja
 per la Rambla de las flors,
 ab sos perfums seductors,

si las flores las dona enveja,
Tensa cara candorosa,
marcat per la Providencia
hi ha 'l sello de la innocencia
estampat sobre unavota.
Quant la brissa ab sas joguinas
ondeva sos cabells d'or
y descubreix la blancor
de sas espatllas divinas.
es una Verge de Murillo
l'aventatja en hermosura
puig que del sol la llum pura
li dona celestial bulto.
esó habeu vist una montanya,
coberta de blanca neu,
en la qual la mà de Deu
hi ha empleat tota sa màna?
Aixis pués, ma nina aimada
es mor de neu, glop de llet,
es l'idealisme perfet,
es un geni, es una fada;
Es sa mirada d'arcàngel,
es la mateixa finura,
fills meus allò es confitura,
pero confitura d'àngel.

Joan - Bé, home, bé, ta descripció
satisfet del tot me posa
y m'anima mol hi gosa
al veure ta convicció;
I t'estima?

Lluís - Quech que sí.

Quico - I ets tu sol?

Quech que també;

Juan y Quico - Donchs aixis ja marcha bé:

Lluís - Donchs n'obstant un fenesi,
y es què 'l juny s'acosta massa
y m'hauré d'examiná.

y després...

Quico - Mh!... compuneh, ja,
sens por d'algun carbassa.

Lluís - Això Guimera no 'm dona,
lo que si 'm dona Guimera
és ma familia, qu'espera
que surti de Barcelona;
pero tot s'arreglarà
y suplirà a nostra ausencia
la grata Correspondencia
que, com es molt just, hi haurà.

Joan - Ha explicat a mi 'm toca
la Conquista que tinc fetà;
no pot tenir un poeta
lo cor dur com una roca.
Dins dels murs d'esta ciutat.....

Quico - Perque parlas de murallas
si no ni ha?

Joan - ¡Sino Callos!
parlo en sentit figurat.
Donchs com andra dient,
dintre la ciutat condal
hi ha una nina angelical
rica, quapa, y de talent.
Ja veheu, hies condicions
millor dit, hies circumstancias
que no tenen res de ranciais.

Quico - Et pots anar api a fond;

Lluís - ¿'t estima?

Juan - ¡Quech que si.

Quico - ¿ets tu sol?

Joan - ¡Quech que també.

Lluís y Quico - Donchs apis ja marcha bé.

Joan - Sempre millor vuy que ahí;
Lo desciiureu sa hermosura,
tan sols es dable a "Rafael",
"Ribens", "Muvillo", ó "Miguel".

en pintura o escultura.

Quico - També es dable a la poesia
pintar una noya hermosa:

Joan - Lo que es jo, ni en vers ni en prosa
a tal no m'atreviria.

Pua descriure des paci
la nina que os he dit jo,
no basta la inspiració
ni del Dante, ni de Horaci.

Figureu una montanya
feta diamants per a l'ombra,
y tindreu sols una sombra
de la mes guapa d' Espanya.

Mes que mirar a m'aimada
mirar prefereixo al sol;
qui als ulls d'ella mira molt
surt ab la vista cremada.

Una verge es per lo pura,
un Peru per sa riquesa,
una Salé per sabiesa
y Venus per sa hermosura.

j Mireu mon amor si es gran!
sens ella quedo sens vida.

Quico - L'ui be ama may oblida,

Joan - j Si fos cert aqueix refran!
pero com l'amor es or
en lo temps qu'atravessem,
lo millor dia veurem
vendre una noya 'l cor.

Quico - Mol bé noys vos expliquen:
si habeu los dos acabat,
prest mon amor explicat
quedará, si no os burleu.

Bluis - Digas pues.

Quico - Amo a una noya
y per ella 'm torno boig
perque noys, fa ella mes goig

que la mes preciosa joia,
 Ho que es jo só mol canoca
 per pintar tanta bellesa,
 la poesia en mi no resa,
 y escrich sempre ab ploma d'oca.
 Donchs per acabar aviat
 saltan d'un cop a las postres
 un resumert de las vostres
 en ma nina esta acabat.

Lluís - ¿T'estima?

Quico - Grech que sí;

Joan - ¿ets tu sol?

Quico - Grech que també,

Joan y Lluís - Donchs apís ja marcha bé.

Quico - Sempre millor vuy que ahí.

Joan - Veig q'els tres tenim bon gust;
 donemros l' enhorabona

Lluís - Soprem y anem una estona
 al cafè, com es mol just

Quico - De just ho es tant com vulquem;
 pero si anem al cafè
 sens tenir los tres dinè,
 com lo gasto pagarem.?

Joan - Jo espero vuy una carta
 y una lletra dirte d'ella.

Quico - Aní l' Impressari Estrella
 de fame esperar m'afarta.

Lluís - Jo en Lleida tinch una tia
 que m'ha de enviar deu durot
 ab un caixonet de purot.

Escena III.

Joan - Lluís - Quico - Cartero - y luego la S.^a Cruzas -

Cartero - ¡El cartero!

Lluís y Joan - ¡Que alegría!

Cartero - D.^o Lluís, D.^o Joan, = son dot;

Lluis - Tinga la meva, (miràndose los bolsillo)

Joan - I la meva. (id.)

Lluis - Cartero, ahí va una breva, (li dona un puro)
no hay Cuartos.

Cartero - Gracias, adiós. (s'en va)

Lluis - (Después de obrir la carta) ¡ Dos cents rals, no es mal salari!

Joan - (id. . . . .) ¡ i jo una lletra de cent!

Quico - Jo al teatro vas corrent
à matar à l'Impressari.

1.ª Dnyas (aturantlo) Espera, anem à sopar. (mentres llegixen)

Quico - Herabó, di aquí una estona;
si avuy los diners no'm dona
no hi ha mes, l'haig de matar. las cartas la 1.ª Dnyas
(posa lo sopar à la taula)

Joan - Corrent, ja tenim diners
lo menot per quinze dias. (l'assentan a taula)

Lluis - Jo, ab moltes economias
ne tindré per dot ó tres.

Quico - I jo que fas un paper
diumenge en la Travuela
i si no crema una candela!
com botinas compraré?
Gracias que tinc temporada
en lo Prado tot l'estiu...

Joan - Plavors tota Cuca viu.

Quico - Menys la que mort afamada.

Lluis - Què no hi ha res mes patona?

1.ª Dnyas - Que volen?

Lluis - ¡ No hi ha formatge!

1.ª Dnyas - De tendre?

Lluis - Si.

1.ª Dnyas - ¡ Mal vinatge!

he rodat tot Barcelona
y vegent que no va bé,
he comprat una taronja....

Lluis - (resolud) Demà vull mató de monja...

Joan - Donchs portí per tots mató.

1.ª Dnyas - La taronja es Confitada....

Lluís - Això ja es molt diferent.

S. Enyas - L'he comprada a can Parent,
y qu'es de l'almirantada. (S'en va)

Joan - (ab misteri) Ara que una circumstancia
reunits nos fa trobar,
os vaig a comunicar
un assumto de importancia.
Ja penso que os enriureu
del meu plan, que no es de riure
per que noys, per poder viure...

Lluís - Digas.

Joan - Com tots dos sabeu
me dedico a la poesia;
y fent vers a troche y moche,
fan sols aniria ab coche
lo dia que 'm moriria.
Per lo tant, sens cap misteri
os dire, que una tragedia,
de la Divina Comedia,
vull fer, del Dante Alighieri,
L'assunto que he concebut
es dificil, escabros...

Quico - ¡Vocat del bolet, adios! (apart)

Lluís - ¡Pobre Joan, ja esta perdut! (apart)

Joan - Mes per escabros que siga,
o jo 'l portare endavant
o deixo de ser Joan...

Quico O'l poble per boig te lliga.

Joan Os pensen perque fins ara
no m'havien vist fer res de bo,
que seria un obstacle això
o una veu que 'm digui ¡para!
No señor; Joan Gatell
va a fer immortal a Espanya
perque alli hont fica la banya...

Quico Facil que hi dexi 'l serwell.

Joan - ¡¡ Me trobo ab inspiració

fins per traduir l'Àneida!!

Lluís - Queima Joan, parlem de Gleyda
y deixa corre el això.

Uet aquí un dels mals mes grans
que a las lletres porta inquietas;
ara mateix hi ha mes poetas
que assonants y consonants.

Sens entendre en poetica
a fer versos un se llansa
y de fer versos avansa
fins ab passió frenetica;

Después se 'ls fa revisar
per un que hi entent com ell...
no hi ha mes, es un mal vell
mol dificil de curar.

Si Cervantes, ¡ pobre Espanya!
de sa tumba s'aixequis,
que diria Joan?

Joan - Res,

que tindria mes companya.

Lluís - Al menys calla, no insultem
de Cervantes la memoria,
perque brilla tan sa gloria
que s'empanya si 'n parlem.

Joan - Ja esta fet, jo abia's no vaig
del plan que tinch concebut.

Lluís - Joan, no siguis tossut;
no comprens tu el bé que 't faig
al donarte aquest consell
qu'un dia m'agradarà.

Joan - 'E dich que no torna abia's
en son plan, Joan Gatell.

Lluís - Endeuan pus; mes si un dia,
com es just, te passa un chasco
no 't crequis pas, del chubasco
que 't cubris, jo 't guardaria.

Quico - Donchs vaja quedem apís

sol quant vulgus tradueix;
mes j'jo crech que 'm sens un feix.

Lluís - Recordat del meu avis

Joan - Pero això de la tragedia
serà un poch mes endavant
puig ara estich acabant
lo final de una Comedia.

Ée un argument preciós;
es l'hece un llicenciat,
un militar mol tempat
pero de un geni furiós.

Tenia una espasa hermosa
recort de mes de un combat;
j'Cuants caps habia tallat!
era una espasa gloriosa.
Mes un dia estantse ~~en~~ en casa
distret, jugant ab un gat,
sent per ell esgarrafat,
de part lo passà ab la espasa.
Ab sang de gat embrutada
la deshonra 's veu molt bé.

Quico - Ditat. =

Lluís - I quin titol té?

Joan - Una espada deshonrada

Parit que s'estenaria
no os queixareu den~~xxxx~~ Joan;
anirem al restaurant....

Lluís - Sino la xiulan.

Quico - j'Es clà! (L'alesar de la taula)

Joan - (Si es que l'meu cor no m'enganya
à ma aimada ara veurè)

Quico - Ha hont se va?

Lluís - Jo al cafè.

Quico - En quin?

Lluís - j'Home, en lo de Espanya!

Quico - No puch fins d'aquí un ratet.

Joan - Jo tampoch fins a las deu.

Bluis - Quant vinguen me kobareu
en las fallas d'en Peret.

Escena IV.

1ra Unyas y luego Paco, tirant.

1ra Unyas (surtin) Gracias á Deus, ja son fora;
luego vindrá la Miketa;
¡quina cara mes quapeta!
y está feta una señora.
D'anou quapa 'n fa un abús
tant luxo no correspond:
jo tinc per que si una font
en lo tinent andalus.

Paco - (entran) ¡Patona!

1ra Unyas - ¡Que be aviat!

Deu lo quant seño tinet;

Paco - Ja estan fuera aquella chent?

1ra Unyas - ¡ha matix, han marchat.

Paco - Digame usté...

1ra Unyas - Si seño;

Paco - Vendrá luego la Miketa?

1ra Unyas - Luego, d'aquí una estoneta.

Paco - ¿Con su Padre?

1ra Unyas - ¡Ca... no, no!

no pot tardar en venir.

Paco - Corriente la esperaré (s'asenta)

Patona, no sabe usté

que ~~no~~ vamos ^{presto} a partir?

1ra Unyas - ¡Que diu! ¿y cap ahont van?

Paco - ~~A Vatu, la insurrección~~
~~Va a Eliba mi batallon;~~

1ra Unyas - ¡Ay! y prompte marcharán?

Paco - Tal vez la semana entrante.

1ra Unyas - Pero y la pobre Miketa?

Paco - Si el que me marche la inquieta
que se venga... y adelante.

J. Guayas ¡Bah! no digui bojeias,
diferen que fos casada.

Paco ¿Eso que? ¡si eso no es nada!
lo vemos todos los dias.

J. Guayas ¡Jesus, Maria y Joseph!
vostés tot ho fan igual.

Paco ¡Pero si esto no es un mal!

J. Guayas Doncas l'enquardaria en Pep;

Si jo avuy he consentit
en donarlos esta cita,

es porque crech que la Anita
ab vosti fa bon partit.

Mon germà Joseph no ignora
que la noya ab vosti parla
y a pesar de vigilarla

siempre s' troba torta una hora:

Mes si se que per male fins
vosti errahonda ab la Anita,
al venir ella a la cita

la fanco prompte aqui dins (señalant un cuarto)

Paco Señora... no crea vosti...
esto en broma lo decia...

(¡si que está buena la tia!)

J. Guayas Pus jo ho dich de serio, a fe.

Ma familia es mol honrada
y crech que ho es ma neboda,

si vosti no ve per boda
ja se la porta faneada.

Escena V.

= Luis y Anita =

Anita (entrant) ¡Mia!

J. Guayas ¡Anita!

Paco (¡ella es!)

J. Guayas Deu te quart...

(¡En Paco!!)

Paco -

Adios.

1ra Conyas ; l'le serpent veureus tots dos ?

Rita - (à Paco) Seu lo quart...

Paco -

Rita à ses pieds.

1ra Conyas -

Estançaiàs per ventura
que jo aquí os haja citat
del teu pare d'amagat
quan ell de mi tan murmura ?

Has de saber pus, Riteta,
qu'apesar de tot això
una cosa he resolt jo,

y vuy ha de quedar feta.

Un any fa que ab lo tinent
mantents tu las relaciones,

y que las murmuracions
no s'aturan de la gent;

Si tu ab ell fas bon partit

(ja que tu tens tan poch dot) (à la orella de)
ell fete felissar pot

Riteta

casantvos... y bona nit.

Don pare qu'es mon germà
al casament, mol s'oposa

y à dirte 'l pobre no gosa
qu'ab ton cusi 't vol casà.

Mes sen parents no 'm fa goig

y no ho vull, perquè m'entents ?

Dir que casantse parents

peulle 'l tornar-se boig.

Rita - Sap vostè 'l peüll hort es ?

en que casantse ab l'eloy

nos portaria à San. Boy

lo no tenir may diners.

1ra Conyas - Corrent, pus, aquí vos deixò;

arregleu lo casament:

¿ que vols mes ? s'ò complacent ?

Rita - May, tia, de vostè 'm queixo. (s'en va Conyas)

Escena VI.
 « Rita = y = Paco. »

Paco - Con que, Rita, no pensabas
 encontrarme con tu tía...
 me citò para este dia
 y tú la cita ignorabas.

Rita - Si á fe, y á mi también
 aquesta cita 'm va dar,
 mes, sens que puigés pensar
 que hi hoberia á vostè.

Paco - De tu tía la Cuestion
 es que pronto nos casemos
 y de pronto... no podemos,
 porque mañana... el batallon
 ya sabes que va á partir
 el ~~veintiseis~~ veintiseis de este mes...
 de consiguiente, ya ves...
 yo no puedo consentir.

Rita - Si á ~~baba~~ ~~vos~~ ~~te~~ s'en va
 digui donchs, ara com quedo?

Paco - Rita no tengas miedo;
 Quando Paco partirá
 dejará su alma contigo
 que te amará con tesoro,
 y además el coronon
 que será dello testigo.

(ab rodeig) Bien quisiera proponerte...
 una Cuestion delicada...

Rita - Miris que sò mol honrada;

Paco - Es como yo quiero verte:
 y eso es lo que á mi me abraza;
 fu candida me enterece,
 fu hermosa me enloquece
 y tu amor mi alma traspasa.
 Desde el dia en que te vi
 al salir de la Vireyna,

de mi empenaste à ser Reina
y yo vasallo de ti.

Me rendiste desde entonces
à tus pies à discrecion,
y eso que mi Corazon
se hallaba duro qual bronce.
Esto sabia que era amar
antes de verte, mi Rita,
caso que poco se cita
~~en~~ un joven ~~de~~ militar.
Mas, dime; acaso es posible
el que exista un hombre solo
desde un polo al otro polo,
que al verte no ame?... imposible.

Asi, pues, por mi reposo,
amandote como ~~te~~ te amo,
un sacrificio reclamo
de tu pecho generoso.

+ El sacrificio es, querida,
de que ^{hacijas prueba} ~~conmigo~~ conmigo
te vengas, sin que un testigo
haya de nuestra partida.

Rita. Sembla que es mol exigent
y que t'è en poch men honor...
Si es tan gran lo seu amor
no sap que hi ha 'l casament?
Com deixo, trista de mi,
à ma familia estimada
pobre, sola y deshonrada
seguint Paco 'l seu camí?

Paco. Es que asuntos de familia
impiden mi Casamiento;
y si d'as fu asentimiento...
ya ves como se concilia.

Rita. Donchs parlem cla y capalà
ja que jo soch catalana;
ab mont amor... giri planà.

si vostè no 's pot casar.
 Sapigue que de promeses
 no m'en faltan, si senò,
 tants com ne vullqui, ab això
 vaigisen, que estem entesos.

Paco — Val chasco de si Niteta
 era imposible esperar-me
 (exaltat) y per Dios juro vengarme
 de una muger tan coqueta.
 Juro que la pagaràs
 juro à san! falsa, perjura...

Boita — Què s'alborota? que jura?

Paco — ¡Per vida de Paucabàs!
 Si tan presto el amor
 olvida que me tenias?

Boita — Això tot son ximpleries
 no casantse, si senò.
 No deu fer encara un any
 que vostè 's va declarar,
 sens que jo puigues pensar
 en tant cruel desengayn.
 Surti, donchs, d'aquesta sala
 y no m'indiqui pas res més;
 ja m'acabat.

Paco — Adios pues (s'en va)

Boita — Vajissen enhoramala.

Escena VII.

Niteta. sola.

Qui m'heya, tanta agafar
 relacions ab un finent,
 si ja sabia que 's vent
 sols, l'amor del militar.

Mes jo visch mol previnguda
 y promeses ne tinch lics,
 si sent cap al fi m'quedij

fora ma sort molt perduda.
Dels tres qui 'm fa mes poch goig
es un que té la mania
de fer versos cada dia;
crech que aquest farà boig.
L'altre n'és un comediant
que representa molt bé,
y contracta diu que té
en lo Teatro Catalán.
Lo tres per meje estudia
y es d'una casa mol bona;
si aquest fos de Barcelona
tal volta l'agafaria;
Però en tenint la carrera
la qu'els agafa es mol pilla
perquè una rica pubilla
en son poble ja els espera.
Mes deixem de prometatjes;
això si que poch m'inquieta;
jserà mol que la Biteta
quedi per vestir imatjes!

Escena VIII.

1ra Enyas y Biteta

1ra Enyas ¿'l tinent, ara j caram!
perque fuig tan a la fusca?

Biteta - Lo tinent buscava fusca
y 'l peix se li ha hagat l'am.
M'ha dit, Biteta, vols seguir-me
a ~~Suba~~ ab lo regimert?

1ra Enyas - ¿has respost?

Biteta - Abur tinent,

1ra Enyas j no hi ha un pam de terra firme!

Biteta (reparan l'album) j ay quin album! j de qui és?

1ra Enyas - De 'n Joan o bé d'en Cuico.

Biteta (fullejalo) Qui es aquest? sembla un mico.

(¡Deu meu, aquí hi són tots tres!)

¿Eixos tres, tia, qui són?

1ª Enyas - Jovens que tinch a despesa
mol bons chicks, y que no'm pesca
de tenirlos, com hi ha mort.

Rita - ¡Quina gran casualitat!

Men vaig qu'aquí'm trobarian...

1ª Enyas - ¿Bé tanta que't farien?

no vindrian que ja han sopat.

Rita - No hi fa res que ja es tart, tia,

y com son mes de las vuit,

si no estès lo sopar cuit

lo pare ja cridaria.

1ª Enyas - Així donchs, Rita, vés,

Esperat que no hi veuràs

Rita - (anantseu.) No cal tia... (¡san Pancràs!) (reparant en)

ja'n tenim aquí un dels tres.)

(Quico)

Escena IX.

dits, y Quico.

Quico - (des de la porta) (¡Quina ganga! ¡ina estimada!)

(entran) Per servir-la ho passa bé?

Rita - Mol bé, gracias, y vostè?

Quico - Pendo als pens de m'aimada.

Rita - M'en vas perquè porto pressa

Quico - ¿A s'en va? (que no'ns veurien?) (a Rita)

Rita - Sí senò; (dissimulem.)

Quico - Terto que vaji depressa,

si vol l'acompanyaré;

Rita - Gracias... mes, si's fan amable...

1ª Enyas - Lo qu'es això es innegable.

Rita - ¿Mol li agrahire...

1ª Enyas - Senò Quico, ab mol cuidado,

miris qu'es ma nabodeta.

Rita - Passiho bé

1ª Enyas - Adeu Rita.

Quico - Si'm torna a di di això m' enfado (s'en va)

Escena X.

La Conyos y luego Joan y Lluís.

1ª Conyos - ¡Vaja, vaja ab lo finent!
vès qui havia de pensar?...
més, ja he vist qu'el seu parlar
era bastant indecent.

¡Deu meu! lo qui es aruy dia
fiarse de ningú 's pot,
mireu aquell soldadet
quina mala intenció que tenia!
May li surt com un desitja;
jo plena de bona intenció
volia fer casament...

¡Bah! anem agafar la mitja.

Joan - Mestressa, mol bona-nit.

1ª Conyos - Bona-nit ja retirém?

Lluís -

A estudiar. =

1ª Conyos -

¡que hi farem?

Joan -

Jo à reballar tot seguit (la mestressa s'en va)
"Can sols me falta 'l final
de "Una espada desbenviada..."
una comedia acabada!
mal m'esta 'l dirho.

Lluís -

(apart)

(¡Animal!)

¡la veurem en escena
aviat?

Joan -

Com que ara no hi ha ^{cosa segura;}
~~no hi ha~~ censura

+

~~luego de l'obra~~ se estrenarà.

Ja m'he vist ab l'Impressari
y m'ha colmat d'esperansa;
m'ha dit; la comedia avansa
que 't vas a fer millonari.

Lluís -

Mira Joan, l'astina 'm fés

al veure eixa mania
 que tens ab la poesia;
 escolta lo que fa 'l cas,
 fets un bon dependent
 de comerç, tot just fa un any;
 y crech que sens molt afany
 be quanyabas lo sustent.
 Quan de prompte, entabanat
 per uns versos que vas fer
 poeta vulgueres ser...
 y vas mol equivocat.

Los companys que 't rodejaban
 pagabats hi 'l cafè,
 y ells dient a tot "molt be"
 sens compasió t'enganyaban.
 Entre tots ningú hi havia
 que en verbot res hi entengués
 peia que jutjar pogués
 com se cal, una poesia.

Joan - ¡Eh! cuidado, que 'n Simó
 ha escrit per los "Lochs Florals"
 uns versos de octavas reals...

Lluís - ¿'ls premiaren?

Joan - Això, no.

Lluís - Donchs aixis no 's pot probar
 que son vers fou o no bo;
 puig si hi vull escriure jo
 ningú me ho ha de privar.
 Mes d'enviar una poesia
 a sentir eixa premiada,
 la diferencia es marcada
 com de la nit en lo dia.

Joan - Vaja, ja estich compromés,
 y no puch tornar atrás.

Lluís - ¡Guerra!

Joan - No 'm convencerás

Lluís - Content; no 't diré res mes.

Escena XI.

Quico, 1ª Tanyas, Joan, Lluís, y dos Carnalichs

- Quico - (desde fora) ¡ Mestessa, lluny, desequit!
 1ª Tanyas - Què hi ha? -
 Quico - Quiti una desgracia (cridant desde fora)
 1ª Tanyas (agafant lo quinquè); Valgem Deu y Santa Ingracia!
 Quico - Quiti que 'm portan ferit (entran dos carnalichs portan à)
 1ª Tanyas - Seno Quico, com se broba? (Quico y 'l deixan en una cadira.)
 Quico - ¡ Dech estar tot brut de sang!
 Lluís - No home, no, -
 Quico - I això qu'es? -
 Joan - *Janck*
 qu'està agafat à la roba.
 Quico - No hi ha més, m'haig de venjar;
 Lluís - Donchs com ha sigut? explica:
 Quico - Esperuevos una mica...
 que apenas... puch... res... pirar.
 D'aquí casa de ma chiqueta,
 com unas pascuas content
 he surtit alegrement
 fa tot just una estoneta;
 quan no molt lluny del portal,
 al dar mon braç à la noya,
 sento un crit de "¡ aquí fué Troya!"
 y 't veig un tinent mol alt.
 "Defiendase caballero
 ó como à un perro le mató,"
 digué; y jo quedí un bon rato
 plantat com un candeleró;
 perquè noys, la meua sang
 ha quedat feta à mató;
 y ell al veure ma iracció,
 m'agafa y 'm tira al fang.
 (als carnalichs) ¡ Ah! teriu aquí hi ha un ral
 partiu sel; mitj cada hi;
 del que ha passat, à ningú

crech que parlarme no cal. (s'en van los camalichs)

1ª Enyas - I la noya, senó Quico?

Quico - Ella s'escapat covert; al veure, aquell tiwent m'ha dit; noy, no m'embolico. (la mestressa s'en va) Aixis que ja m'hi tingué en terra ell mateix, m'ajuda a alçar-me y prest comença a buchar-me com sis hobes en la guerra.

Al ultim cregent qu'estaba tot jo fet un purgado caich en terra y 'l gran kaidó he vist que l'est s'escapava... Despres per ma bona sort, dos camalichs hart passat, y aqui casa m'han portat tot brut de fanch y mitg mort.

Joan - Mes com ab tanta estocada la pell no t'ha foradat?

Quico - L'espasa ab que m'ha buchat,...

jo crech que estava envainada.

Joan - ¡Va! si es un home de palla..

Quico - Tu que ets?... ets un canalla.

Bluis - Parlem d'altre, que es mol tort.

Jo men vas capí a dormi;

demà vull ser matiné,

Quico - Lo mateix te dich; també m'haiq d'alçar mol demati.

Joan - Jo m'quedare aquí un ratet pera fer lo desenlós de ma Comedia; veurás quin cop final Bluiset. (Quico y Bluis s'en van)

Escena XII.

Joan, sol, escribint.

Joan - Un suicidi; es lo millor

per acabar una cosa;
además, mon pit hi gosa
cuant un final es ben fort.

— escriu —

Ja que tinc una pistola
son efecte vull probar;
vaig lo final a ensajar:
jah, qui 'm mouem de taleola!

— escriu —

(L'alsa y llegeix) " Perdida mi honra j pardiets!
por una misera espada....
la vida me es muy pesada...
asi... muera de una vez. (amantilla la pistola)
Mañana al rayar la aurora
cuando las aves cantando
al mundo irán despertando
con su voz suave y canora;
Quando los rayos dorados
de un sol claro, refulgente
se verán... ¡ay! de repente
en la tierra, refractados.
I de felices mortales,
dejando su blando lecho
saldrá a respirar el pecho
lidas avias virginales.....
Por las balas y metralla
mi cadáver destronado,
hallarán, frío y helado
~~en~~, en la Rivera de Malla (dispara)

¡Bravo! ¡bien!

Escena XIII.

Joan Cuico, Luis - 1er Tuya. (ab estrenacaps)

Tots - ¡Qué ha succedit?

Joan - No res, no hi ha novetat.

Quico. Que pot ser t'has suïcidat?

Joan. ¿no estàs pas feït? (palpant-lo)

Joan. Calma, que ningú ha pres mal
lo motiu del t'ix aquest,
es la comedia que he fet;
hi ha un que 's mata en lo final.

Quico. Donchs digas que serà un drama; (Riyendo)

Joan. Una comedia, y res mes;
puig lo d'aquest mort, tot es
de comedia una trama. —————

—————
Fin del acte primer —————
—————

Acte Segon

La mateixa decoració que en lo primer.

Escena I.

S^{ra} Bonyas y Raita

S^{ra} Bonyas. Donchs digas, Raita y 'l tirent
roda encara per aqui?

Raita. Si senhora; antes d'ahi
vaig veurer son regiment.

S^{ra} Bonyas. T'hi dich noya que quimera
me dona ja 'l tal ricot:

Raita. Si ab juny de sabatot
m'el puch beurer del ~~radra~~ radra.
Uns versos ne porto aqui
que m'va enviar fa pochihs dias:

S^{ra} Bonyas. I que 't diu?

Raita. Des; simplicias:

que vaig promèterli un si,
que de mi s'ha de venjar,
que tinc lo cor de las hienas
que no tinc sang en las venas,
que an en l'unico vol matar;
y que si no li entrego
la seva fotografia,
sobre mi, una poesia
farà vendre per un ciego;
Miris tia qu' es mol gran
la mania dels poetas,
ab sas dichotas quartetas
sempre estan disbaratán.

En Joan es mol bon chick
 si no fos la tal mania
 ell rumia que rumia;
 y això que sempre li dich
 "no se Joan si 'm creuràs,
 deca cover lo fer vers
 y dedicat al comerç
 que mes profit ne treuràs..."

Ell sap la benedivida
 y també entent lo francès:
 si un escriptori 's busques
 veigi si mes li valdria.

1ª Enya. I com se van ab an Lluís
 las relacions amorosas?

Rita. En Lluís, tirant-me rosas
 vol fugir del compromís.
 Rita asi, Rita allà,
 vostè per mi es la mes màca...

2ª Enya. Això tot es fulleraca
 digali que vagi al grà;
 i què tal què diu en Quico?
 també sembla que s'estima
 veig qu'és el que mes te mima.

Rita. ¡Calli! si aquest sembla un mico!
 Ell deya qu'era galan
 ab contacta ja firmada
 per tota la temporada
 en lo - **Prado Catalán**;
 y al últim, sens que ho vulgués
 perquè may ho he preguntat
 se qu'és un aficionat
 d'aquets que no valensis.

3ª Enya. No obstant tu deus vigilar
 que no t'quedis sens anell.

Rita. No tia, Joan Gafell
 crech que no 's pot escapar.
 Sempre diu que a no ser jo

estaria ja perdut,
ni may hauria tingut
fan Felis inspiració;
Mes lo pobre està celós
d'en Gluís lo seu company
diu que fems a un desengany
y sempre viu ferrerós.

1ª Enyas - Ha a la plassa men vós
y 't deixó sola, Miteta,
sens mirar a la reiceta
per veure qui hi ha, no obris pas.

Rita - Vajissen ben descansada
tia

1ª Enyas - Luego tornaré.

Rita - Quant conegui; passibo bé,

1ª Enyas - Adieu; hasta la tornada (é en vó)

Escena II.

Rita,... sola,

Can se val; no pot anar
hauq de dar dos desenganyés;
pero sent tots mes compainyés
hi haurà mes rivalitat.

Diuen qu'es tenir poch seny
enahonar ab bes galans,

segons diu un dels refans

"abarcant mol poch s'estremy";

pero ja estich decidida;

null qu'en Joan sigui sol,

encara que 'm causi dol

donaré 'ls altes a dida. (trincan)

Trucan; si serà en Joan?

el pobre està amohinat;

la comedia que ha acabat

finch por que li xiularán (vó a obrir)

Escena III.
Rita, y Lluís

Lluís - Si, Rita del meu cor,
cent vegades ja li he dit
si pogués obtenir 'l pit
seuria l'amor més fort.
I vostè no correspon
a la meua passió
quant en la Rita jo,
de ma vida hi tinc la font.

Rita - Estich en un compromís
y voldria suetiv d'ell,
perque vaja 'n Joan Gatell...

Lluís - Li agrada més que 'n Lluís.

Rita - Més, si no s'ha d'ofendre
jo mol clar li parlare,
si primer 'm promet vostè
que ab malícia n'ho ha de pendre.

Lluís - Quant li dicti sa conciencia
profanar ja declarant,
que tranquil està esperant
mon cor, la seva sentencia.

Rita - Donchs de vuy en endavant
ja no perei mes ab mi;
puig mon proposit y fi
ab casarme ab en Joan.

Lluís - Corrent, pus, ja que ma sort
m'ha sigut ara contraria,
jo no obstant, una pregonia
alsare de dins mon cor;
a fi de que ab mon amic
gosi ventura, perfeta,
y espero, ho creuria Rita
que ho desitjo, com li dich,
Respecto sa vocació
que per mi es cosa sagrada.

Rita - No sap vostè quant m'agrada
aqueixa conformació;
Un bon amic en vostè
desitjo sempre tenir (Lidona la ma)

Lluís - Adonç en lo esdevenir
de vostè un amic seri.
No puc de vostè Rita: (per anàrsen)

Rita - ; Ja s'en vol anar Lluís?

Lluís - Vinch un negoci precis
que fer dintre una estoneta.
Veig que no hi hà la mestressa;
vindrà a tancar si es sovida?

Rita - Molt gust, vinch desseguida; (agafa'l llum)
 sento que vagi de pressa. (s'en va Lluís)

Escena IV. Rita, sola.

Ja n'hem despachat à dos;
pero aquet que diferent
s'ha portat d'aquell tintent
qui es va posar tan furiós.
És l'última perquè 'n Lluís
es un jove molt amable;
pero era indispensable,
jo estava en un compromís.
La meua questió es casarme
perquè ja 'm faig un poch vella,
y si s'hi girés mala estrella,
per hi no vull quedarme.
Ara sols falta 'l'ús:
aquet quineca no 'm dona;
es d'una pasta molt bona
en Quico (Zorucan) si es ell ve bé

(va à obrir)

(9)

Escena V.
Rita y Quico.

Quico. Adios monona, salada,
 galletas de llesami,
 tota soleta per qui?
 no tens por de ser robada?

Rita Pero qui vols que'm robes
 estant tot tan tancaat?

Quico I tenintme a mi al costat
 pobret del que ho intentes.
 Ja saps que per tu faria
 moneda falsa, Riteta.

Rita (No pas d'aquí una estoneta)

Quico. I a Roma descals iria,
 perquè vaja repetesch
 que t'estimo fins a tal punt,
 que per estar ab tu junt
 me voldria tornar besch.
 Per tu un porvenir espero,
 y al pensarhi me capfico,
 vull que al casarte ab en Quico
 puguis dir, finch un Valero.
 Encara que'm vejis pobre
 no t' dongui quimera nera;
 y d'això no'n tinguis pena,
 que en cambi, l'amor me sobra.

Rita. Pero com, Quico, un dia
 l'amor es paper de caipa
 y com més va, sont preu baixa
 jo un consell te donaria.

Quico Donarlo pots sens empaig...

Rita. Busca una pubilleta
 mes rica que la Riteta
 perquè jo per tu no faig.

Quico. La noya, tiento del cap,
 y si vols ficatho als peus,

no ho veus, que en Quico, no ho veus
que amareu d'altre no sap?

Roita Donchs veig que serà precís
parlar-te clau y català;
perque no t'vull enganyar,
com he dit també anen Lluís.
Si no vols lo meu consell
seguir, fes lo que t'paregui,
mes, ningú hi hà que m'diskegui,
d'estimar a Joan Gatell.

Quico - Mikka, t' dich que surria

Roita - Quico, això es la veritat
ho dich ab formalitat;

Quico - Tu, lo que dius ximpleria
potser si que'm vols fer creure
que estimas mes a n'an Joan?

Roita - Si, home si; ¡ay caram!

(enfadada) ¡no ho vols creure? ves ho a veure.

Quico - Ha mateix vull anarhi;
veuràs com no 's veritat;
si fa poch que t'he trobat
y res m'hà dit, ni pensat hi (per anar-se'n)
¡adieu pinpollo! adieu regna,
ja torno d'aquí a un ratet,
vaig a veure en Joanet;

Roita - ¡Ay, que'm tens poca de feina! (Quico s'en va)

Escena VI.

Roita, sola.

Ja estan despachats; bon vent;
ab en Joan ja'm tinc prou;
dels bes al que mes li con
veig qu'ha sigut el finent.
Ell ho prenque mol furios;
en Lluís ho ha pres a bé;
y en Quico qu'es lo besé,

ho puent d'un modo jocos.
 Ma lo que m' toca ser
 tenir en Joan content;
 y apressuà 'l casament
 que luego esposa null ser.
 Siu qu' es tant bo 'l ser casada
 y qu' es tè tan bona vida;
 y ho crech que la Margarida
 se una vida regalada.
 Encar que la meva amiga
 va trobar un millonari;
 y en Joan se poch salari,
 j pero bah! siga el que siga. (trucant)
 Si 'l còc no m' enganya es ell. (va à obrir)

Escena VII.

Rita y Joan. ab un diari en la mà.

- Joan D'aquesta m' faig millonari:
 lleuix Rita aquest diari
 y veuàs Don Joan Gatell. (Rita pren lo diari y lleuix)
- Rita "Se pondrà hoy en escena"
 "Una espada desbarrada,"
 tinch por que serà xiulada.
- Joan No tinquis quimera nera.
 Avuy quant l'he dirigida
 la interpretaban mol bé
 y confio ab ciega fe
 qu'ha de ser mol aplaudida.
- Rita I hi aniràs?
- Joan Sense temor
- Rita No hi vagis, creume Joan.
 per ço també la faràn
- Joan j Ten cuidaban l'autor?
- Rita No, hi veus mol àgalt,
- Joan I tu veus mol enganyada.
- Rita La veuàs quina espifiada

Joan - ¡Será un aplauso!

Rita - ¡Un puñet!

Joan - ¿Fú que no vols venir?

Rita - Encar qu'un milló 'm donessen

Joan - Perqué?

Rita - Perqué si 't xiulessen

com si 'm xiulessen à mi.

De vergonya 'm moriria.

Joan - eto Será, t'ho asseguro...

Rita - Es inútil, perquè t'jiuro

que per res del món vindria.

Joan - (abto dramàtic) Avuy s'acaban las penas

y llú un nou sol en l'esperia,

pençadas de ma miseria

quedan avuy las cadenas.

Personi un himne de gloria

del gran Mesiri inspirat,

que d'un jorn fan senyalat

eterni la memoria.

L'armonia de ma lira

es avuy grata, fecunda,

l'inspiració en ella abunda

y qui l'escolta delira.

Avuy escalo el Paradís

avuy me faig immortal,

à la vida terrenal

avuy no hi pertanyo pas.

Avuy tot plahet, tot goig

es per mi cosa mequina,

avuy, ma vida es divina,...

Rita - Avuy crech que 't torras boig;

De disbarats una pluja

me sembla qu'has recitat,

perque al cap se m'ha posat

que 'l porch s'ha de tornar tujá.

Joan - Calla, Rita, no diguis

un desatino semblant,

cum lo que 't diu en Joan
y tan tossuda no sigui.

¿Qu'és lo que sabeu la donas?

¿perque apis mon plan supitjal?
cuant heu planchat y fei mischias
tan sols vosaltes sou bonas.

Pero parlem d'altra cosa
qu'has vist a 'n Quico y Pluis,?
ja veus qu'és un compromis
d'oraar bes a una rosa.

Per lo tant, resolte aviat
y digasme 'l teu intent,
puig no ho trobo mol decent
lo menjar bes en un plat.

Rita Resolta estich, Joancet,
cuant avuy dos desenganyats
he dat an els teus companys
Pluis y Quico.

Joan Ben fet.

Rita Juro jamay estimar
fora que sigui an a tu;
y 't prometo que ningun
mon amor podria trobar.

Joan Jo també, Rita maca
sento per tu sola, amor;
y pué eix, abraçador
dintre mon cor se destàca.
Qu'és lo que desitjo mes
tenir ton amor Rita?
ma fortuna ja està feta,
per lo tant no'm falta res.

(abto dramatic) Demà cuant despunti 'l dia
y l'alba ab brillant celatje
illumini... (trucant)

Rita ¡Mal vinatge! (va à obrir)

Joan Prou per avuy si es la tia.

(mira l'rellotje) Quejo las set, d'aquí una hora

la funció ha de començar
y finsch qu'anaume a riure...
arivè al d'aquí l'abora.

Escena VIII.
Dits y 1ª Enygas

1ª Enygas - Si donas, ja t' pots quedar.
; Quina hora es Senyó Joan?

Joan - Passet.

1ª Enygas - J'euant soparàn

Joan - J'uy soparèm mol tart.

1ª Enygas - Donchs ja que t' quedas Rita
arribarem en un salt Nacional
~~finch~~ a ~~la~~ la plassa Nacional.

à donar una volteta. (Rita s'posa la man.)

1ª Enygas y Rita - Passho bé (tallina y s'envàn)

Joan - Estigan bonas.

1ª Enygas - Tanqui bé Senò Joan.

Joan - Etó tingui por, no entaràn; (va acompanyarlas)
; Quina por tenen las donas!

Escena IX.
Juan, tot sol.

Sento en el cor un tip-tip
com si fos palpitacions...
finsch comprimit los pulmons...
no he sopat, y ja estich tip.
Mon pensament ocupat
està sols per una cosa
y veig de color de Rosa
tot euant passa al meu costat.
Ja sento el públich en piés,
cridan = que salga el autor =
ja veig sortir un actor
dient, que l'autor no hi es.

¡Que se'l busqui dessequit!
 crida l' públich exaltat...
 ja'm veig pel brás agafat
 presentarme avergonyat.

Lo públich per graus s'exalta,
 pica y repica de mans,
 homens, donas yichs y grans,
 a' aplaudirme ningú hi falta. (Arucan)
 La deuen veni' a' buscar-me;
 farém lo dissimulat:
 com ^{un} autor consumat
 per anarki'm faig pregarme. (và a obrir)

Escena X.

Joan Guico Lluís.

Guico. U' dich noy, que hi haurá un pleno;
 despachats tots los sillons;
 no faltarán topetons
 per puguer cabrerki.

Joan. (ab indiferencia) Bueno.

Guico. Vaja, pus, arreglat.

Joan. ¡Cá!

Guico. Que no vols anarki?

Joan. No.

Lluís. No has dit que vindrias?

Joan. ¡Jo!?

Guico. Donchs es precis vindrer,

Joan. ¡Brak!

Si tant es lo vostre empenyo
 en que vinga, donchs, vindré
 y un ratet hi passaré
 per no dir que os ho desdenyo.

Guico. Si, home, si, que estich segur
 que farém surtir l'autor,
 ab ayo, cobra valor.

Joan. No'm guanya a valor ningú. (entusiasmát)
 Pero vaja, ab confianza;

qu'es diu de ma producció?

Lluís. Que no s'ha vist res tan bo.

Joan. No ho dius pas per alabansa?

Lluís. Ho dich perquè no he faltat
cada ensaig en l'escenari;
y si t' digués lo contrari
faltaria a la veritat.

La comedia es cosa bona
y com t'ho dich ho pots creure,
millor ja no's pot pas veure
lo que toca en Barcelona.

Joan. I'm ho dius de veras Lluís?

Lluís. Ab tota la convicció.

Joan. I tu Lluís, que hi dius?

Lluís. ¿Lo?

Lo dich... que no m' embolico.

Quant sigui representada
y veja l'exit que té;
allavors ja t'ho dire
(allavors ja serà piulada)

Joan. Lluís donam un abraís
dema t' pago dos cafés,
copas, puros, y...

Lluís. Que més?

Joan. No t'ho vull dir; ja ho veuràs.

Vaja donchs que ja's fa tart,
anem a cal perruquer;
per no fer un mal paper
vull presentarme rissat.

Lluís. Que no hi vàs ab la Periteta?

Joan. La hi he dit, pero no vol;

te por que serà un bunyol
si m'estima tant; pobreta!

No veuen qu'es tan sensible?
y si entre el publick estés
cuam eis un chasco'm donés
(cancar que ho crech imposible)

no podria ella sufrir
la meua pena y dolor,
perque pateix més que jo
de veureme a mi patir.
Ella's quedará ab sa tia
aguardant lo resultat,
del triunfo senyalat
que se'm espera vuy dia.

Lluís.

Deu ho vulgui.

Joan.

No hi dubteu.
en ma obra hi ha inspiració,
y despres, la execució
es l'tot, com ja sabeu.

Lluís.

Sè que l'emprenyo es mol gran
per par de la companyia,

Quico.

En proba, que tot lo dia
l'han passat, vuy, ensajant:

Lluís

Lo voldria que fos bona.

Joan.

Serà ben interpretada

Quico.

"¡Una espada deshonrada!"
home, si l'titol ho abona.

Joan.

Quant vulqueu, podem marchar.

Quico.

Endavant, cap a aplaudir

Joan. (a

Quico) ¡Eh! si acás me fa surtir
lo públic, no bromejar:

Quico)

digas an els companys
que ls he regalat l'entrada,
que surtire una vegada
pero mes no:

Lluís. (A parte)

(¡Quins afanyts!)

Quico.

No tinguis por.

(trucant)

Joan. (a Quico)

Ves a obrir.

(hi va)

Quico. (a Brita)

Al teatro els tres anem.

Joana. (a Quico)

A las onse tornarem.

Brita. (a Quico)

A burlarse?

Quico. (a Brita)

No, a aplaudir.

(Joana y Brita entran
de la izquierda.)

Quico.

Dugas paraulas, Joan;

Si t'presentas en escena,
fes veurer que t'en dors pena
y apís mes t'aplaudiran. (s'en van.)

Escena XI

Beita, — luego la Fra Guayas.
Pobre Joan: requit me dona
veurerlo tan cap ficat;
ell me viu mol confiat,
y no 's or tot lo que sona.

Per pöeta 's pinta sol
y que no ho es no coneix,
puig si en Lluís no menteix,
sa comedia es un bunyol.

Quindé por que tindrá un disgust
en lo teatro aquesta nit;
lo motiu del meu requit
ojalá no sigui just.

Si sa comedia es viulada,
ó m'haig de divorcia,
ó mes versos no farà
en sent ab ell jo casada.

Val mes que torni al comerç
ja que portá els llibres sap
y que depí 'l mal de cap
de fer comedias en vers.

Sembla que ha passat á moda
lo fer comedias muy dia,
ves si als jovers mes valdria
que pensessin en fer boda.

Entre teatros, y cafés
toros, balls, y... otras tramoyas,
se quedan muy las noyas
concas, cada dos per tres.

No he sigut may partidaria
de balls y de reuniones
perque al fi tot son rakers

y per això no s'contraria.

Lo que he fet, y'm costa renys,
festejar ab quatre o cinch
d'aquet modo sempre'n tindrè
un de ben segü, a lo menys.

Mes ara, ja està acabat
lo tenir tant pretendent
y del tot mon pensament
sols en un està ocupat.

Crech que no es mala elecció
la que he fet ab en Joan,
no's pot trobar millor ja, no,
es un paí de municio.

Aproposit (obra'l balco) desd'aquí
ja que al teatro casi toca,
si callem un vich la boca
fins se sentirá aplaudir. (escolta)

Ni un aplauso no se sent (comensan' a aplaudir)
calla... Deu meu... qu'es allò...
¡aplausos! no hi ha dubte, no;
¡Benèhit sia Deu!

J. Xuyas (surtint) Amén.

Rita. ¡Victoria, tia, victoria!

J. Xuyas. Ara qu'estàs murmurant?

Rita. En Joan, tia en Joan;
ara t' cubreixen de gloria.

Escolti, que sentirá
los aplausos, (J. Xuyas escolta) que no els sent? (apiulan)

J. Xuyas. sento piulets;

Rita. ¡Ca! es lo vent;
escolti;

J. Xuyas. ¡piulets!

Rita. ¡no!

J. Xuyas. ¡bah! (piulets mes forts)

Ho sents? vaja tindrè rahó?

Rita. Com pot esser? ¡si aplaudixen!

J. Xuyas. Això es que t' piularian

las orellas.

Rita. ¡Cápro, no.

J. Guayas. Dona no tinguis requit
ell te dirá l' resultat,
si per acas l' han piulat
já l' tens aquí desseguit.

Rita. Aplausos, jo li asseguro
que n' ha tingut, prou se sent.

J. Guayas. ¿'ls piulets?

Rita. Seria l' vent.

J. Guayas. Que no era l' vent jo t' ho juro.

Rita. Fins qu' ell m' ho asseguiri, tia,
que l' han piulat, no ho creurei.

J. Guayas. Que ts tossuda.

Rita. Si a fé:

¿no s' pensó, tot lo dia
lo cor me estava dient
qu' avuy lo pobre Joan
tindria un disgust mol gran,
mes ara, já es diferent,
perque si be se sentiran
piulets al surtir vosté,
jo havia sentit primeré
el que mol fort aplaudiran (trucan)

J. Guayas. Ja es aquí. (Riteta va a obrir)

Escena XII.

Rita a (Joan que entra deynavorit) ¿Qu' ha succehit?

Joan. ¡Deshonrada está ma lira!

J. Guayas. ¿Ara qué diu? que delira?

Rita. Lo cor sempre m' ho ha dit.

Joan. Lo teatro ple' de gent,
jo assentat en un silló;
(fa un piulet) s' alsa l' teló
y l' públich escolta atent.
Declama l' protagonista
uns versos d' octava real;

lo silenci es sepulcral
 en lo públic ningú chista.
 Després qu'estàn declamats,
 mol forts aplausos ressonan
 y satisfacció no'm donan...
 eran los versos, copiats.

Segueix lo meu sens parar,
 y ja en la exena primera
 me torno groc com la cera
 puig comensan a' riular.

Jo allí, tot avergonyit,
 enclavat en lo silló,
 sento que diu un senó,
 ab to' de burla, atrevit:
 "¿Qui es l'autor de eixa comedia?
 ¿si no sap mes de menjar!
 y jo'm proso a' tremolar
 al trobarme en tal tragedia.

La gent per mi convidada,
 me miraban y s'en reyan
 altres a' la orella'm deyan;
 "¡pifia! ¡bunyol! ¡pasterada!
 Al veureme en tals apuros
 no sabia que respondrer,
 llavors per puguerme fondrer
 hauria donat cent duros.

Al ultim, cau lo teló
 y m'escapo a' passos llargs
 ab los desengny's amarchs
 que mi' ha dat ma producció.

Quat com un carretell
 aquí casa traig arribat...
 ¡ja t' dich qu'estàs ben posat
 ab ta comedia Gatell! (entra al quarto.)

J. Luyas. Lo seu mirar no'm fa goig

Luico. Ten Joan hont s'ha ficat? (entran corrent Lluís y -

J. Luyas. Allí dintre s'ha tancat.

- Luico.)

Wita. (plorant) Pobret, jo crech que ja es boig.

J. Guayas. Vaja, no ploris, Witeta
res sera, no tinguis por,

Wita. ¡Ay Joanet del meu cor!

J. Guayas. Dona no siguis pimpleta.

Ara tindrá un desespero,
mes luego li passará;
anem, anem a' sopra;
moute agafa l' candelero.

Wita. No tia, que no tindrá gara,
sé'm assentaria mal;

J. Guayas. Creume, no'n fasis cabal,
prento ab cathassa pabana. (entrant al altre quarto)

Escena XIII.

Joan - Guico - Lluís. (Sorten del quarto. Joan

Lluís. Ara t' veus lo desengany
m' paguessis cregut a mi:

portaven una mica un plec de papers
y en l'altra un tinté ab plomas.)

Joan. Un desengany crüel, si...

Guico. Bré: tal dia farà un any.

Joan. ¡Ay jo qu'esperant, estava
que crederiam l'autor!
si no estide de bon humor
avuy si que'm suicidaba.

Musa, ja que no m'inspires,
fora dramas y tragedias,
fora divinas comedias,
fora versos, fora liras.

No ^{vull} pensar ja may més
en fer odas, ni baladas,
veig que sols faig pasteradas,
y al final, que'm donan?... res.

La comedia m'han piulat
creyentme qu'era tan bona,
quant, ruck de mi, una corona
fins habia sumiat.

Was voler ser atrevit

de no fer-la revisar,
pensant que podia anar...

Luico. D'onde noy, si que t'has lluit.

Joan. No hi ha remey... que hi farei?

(a Luico.) tens un mista de cerilla?

Luico. Què vols fer?

Joan. Cosa sencilla,

no res, una auto de fé.

¡Versos que m'heu fet suar
y perdre tanta vetllada!

(Llegint) "Una espada deshonrada"

lo primer que vull cremar. (ho encent)

id. Uns versos a la Piteta; id.

aquestos dels jocs florals; id.

uns altres, sentimentals, id.

"La inspiración de un poeta"; id.

"Las flors del passeig de Gracia"; id.

"A mi querida Angelina"; id.

mireus: "La mar cristalina"

origen de ma desgracia;

Aquesta fou la poesia

que vas comprendre primer,

d'ella la desgracia m've... (tira al foc tot los papers)

tot, que may acabaria.

La Cuyas. Què's crema? quina pudó (desde dins)

Luico. No res, cremem poesias:

¡Eh! tu tot ho cremarias (plega un paper)

aipó es meu.

Joan. (mirantlo) Si, tens raho

Luico. ¿que vols fer del tinté?

que també al foc ha d'anar?

Joan. No: lo tinté l vull llessar

y las plomas, al carre:

Ni un objecte vull tenir

que recordi mon passat,

ja que ma obra m'han guilat,

tot, tot ho vull destruir.

L'Empresa prou s'afanaba
en buscar decoracions
d'efecte, fins dos telons
avuy pera mi estrenaba;
pero res hi ha valgut
lo públidu sens compassió
piula que piula perço
y en aplausos sempre mut.

Me sembla (fora modestia)
qu'un prode ha obrat ab malicia,

Lluís. Lo públidu t'ha fet justícia;

Joan. No pas del tot.

Lluís. (Y qu'es bèstia)

Luico. Y del tinter que s'en fa?
T' determinas o no?

Joan. La he fet la resolució,
al carré d'onchs, (lo llenca pel balcó)

Una veu. ¡Voto va!

Luico. Qu'has fet? has tocat a algú.

Joan. Vols dir?

Luico. Jo he sentit un crit.

Lluís. Un crit també l'he sentit.

Joan. (quantant) Si no passaba ningú (se sent trepitj)

Luico. La pujar, ho sents Joan?
ah Deu meu quina charanga,
anem a tenir bullanga.

Escena XIV.

Dits. Paco tinent

Paco. (desde la porta) Se puede entrar?

Lluís. Endavant.

Paco. Quien ha sido el indecente
que se ha atrevido a tirar
un tintero, sin mirar
que en la calle hubiese gente?
(silenci)

Si les cojo entre mis garras

como un leon les destroza
digan quien es: sin embozo:

Luis. (a Joan) Es aquell tinent de marra:
si'm coneix, no hi ha ~~res~~ resney
me destrossa.

Luis. Caballero...

¡no habla el rey con tanto fuero!

Paco. Aquí represento al rey.

El que así á insultar se atreve
al que pasa por la calle,
como aquí presente se halla
sin batirse, no se mueve.

Vamos pues á despadrar,
ó con los tres arremeto. (trae la espasa)

Luis (agafantli el brás) Señor teniente, quieta.

Joan. (a Luis.) ¡Qué es valent!

Luis. (a Joan.) ¡Es militar!

Luis. Uno de los tres ha sido
pero involuntariamente...

sin querer: por consiguiente,
dispense, y délo al olvido.

Paco. Jamás dispensaré, no;
quiero renir y matar;
el chasco quiero vengar
que un día aquí se me dió.

En guardia pues: (se batallan ab bastons y cadenas)

Luis. ¡Opa Joan!

Joan. ¡No desmayeu!

Luis. ¡Cop al bulto!

Luis. A ell noys ¡fort!

Paco. El tumulto
no me asusta;

Lluís.

¡Avant, avant!

Escena XV.

Tots en escena

La Vuyas. *(corrent al balcó)* Per Déu, ¡sereno, sereno!

Witeta *(surtint)* ¡Prou n'hi há! *(se parant)*

Paco. ¡Qu'eres traidora!

La culpa es de la senhora; *(per Witeta.)*

La Vuyas. Donchs tot s'arreglará.

Paco.

Bueno.

J. Vuyas. Sapiga senyor Vincent

que ab la noya ma neboda

ja no hi té res, perquè boda

fa' ab lo senó. *(per Joan.)*

Joan.

Ab mi?... ment.

J. Vuyas. Que diu ara?

Joan.

Ja' está dit;

no vull ésser desgraciat.

la comedia m'han piulat,

ja no m' caso.

Quico *(a' Joan.)*

¡Joan pit!

J. Vuyas. Donchs si no s' casa ab vosté

un altre goig ne tindrà;

(a' Lluís.) Senó' Lluís?...?

Witeta *(a' sa tia)*

¡Vol calla! ~~¶~~

(de vergonya m' moriré...)

Lluís No, que la Witeta, mestressa,

carbassa acaba de dar-me,

y després, que per casarme

so' jove y no porto pressa.

J. Vuyas. *(per Quico)*

É tant millor pel senó' Quico

que ~~tant~~ ^{molt} estima a' la noya:

Lluís. Aquí hi ha massa tramoya,
mestressa... no m'embolico.

Beata. (à sa tia) (Per Deu calli, calli tua
que jo estede mol sofocada.)

Paco. Eso pèrfida me agrada,
de ti al fin me vengoi! arpija! (per Beata.)

Joan. (que estava pensatiu) Basta ja; correch Beiteta
qu'ara l teu cor mol sufreix,
y això a' mon cor afligeix,
perque al fi, es cor de piöeta

Os confesso francament
que al veurer ma mala sort,
havia fet lo conort
de no pensa' en casament,
puig no ho trobo cap consol
casarse, y a' la semana
morirse tots dos de gana:
per patir, val més ser sol.

Pero ja que a' la Beiteta
estimo y so' correspiós,
demà seré son espiós
y deixo de ser piöeta. (s abraçan) (cuadro.)

Joan dirigintse al públich. —

Quelquen seguir la corrent
de vuy dia qu'es fer vers,
vaig aburrir lo comerç
hont me guanyaba l sustent.
Una nit, de dols recort,
per la platja'm passejaba,

y al cap del moll me trobaba
sol, rumiant en ma sort.

La mar, estava quieta,
la lluna clara, brillant,
aquell silenci tan gran
convidaba a ser poeta.

Ma inspiració de repent
rep un raig de llum divina,
y allí "La mar cristalina"
vaig compondrer al moment.

Plé de goig y benhorabona
als companys corro a ensenar-la,
y unànims vâren jutjar-la
una producció mol bona.

L'un me deya "Joan segueix"
aquell "poeta sers",
aquet "gloria alcansarás",
l'altre "Cuterpe t'protjeix",

I jo, halagat per tots ells,
forjantme castells de gloria,
sumiaba, ja, en la historia
lo panteon dels Gatells.

Mas ilusions s'han desfet
com bombollas de sabó;
avuy he conegut jo
lo mol atrevit qu' he sèt.

Desenganyat ja mon cors
detesta la pœsia;
un favor tan sols voldria
alcansar, després de mort.

Es una cosa sencilla
que crech no'm podreu negar;

(14)
 desitjó que feu grabar
 en ma tumba, esta quintilla.

„ Un poetastro atrevido
 fue el hombre que aqui reposa;
 pero murió arrepentido;
 os quedará agradecido
 si por el rezáis en prosa. „

— Fin. —

Barcelona 6 Abril de 1868. Presentada a la
 censura en 22 junio).

El Autor
 Prudencio Serenana y Partagás

Examinada esta Comedia no halló inconveniente
 que en representacion se autorice,
 Madrid 8 de Julio de 1868

El Censor de Puntos
 Narciso L. Araya

y cop.
 y editore

Sevilla 1868

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]